Ч. 214 Второк 23 вересня (5 жовтня) 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Буджет державний на 1898 р.

На засїданю палати послів в пятницю предложено прелімінар буджету на 1898 рок. В прелімінари виказано: Загальні видатки 715,920.827 зр., загальні доходи 719,900.282 зр., отже остає надвишка в квоті 3,979.455 зр.

В буджетї на 1897 р. виносили видатки 690,122.258 зр., а доходи 690,132.696 зр., отже була надвишка 10.438 зр. Преліміноване надвишка в сегорічнім буджетї доходить майже квоти чотирох мілїонів зр., але остаточно, коли будуть вставлені позициї на спільні видатки державні, цїла надвишка зазнасть значної редукциї.

А. Видатки.

Преліміновані видатки на 1898 р. в квотї 715,920.827 зр. в порівнаню з видатками на сей рік, виказують збільшенє о 25,798.569 зр. Се збільшенє представляє ся в поодиноких ресортах ось як:

Міністерство справ внутрішних виказує збільшенє видатків о 2,112.566 зр. Причинило ся до сего збільшеня: реорґанїзация служби гідроґрафічної, утворенє 5 інститутів для розсліду живности, креоване нових старость, побільшенє персоналу канцелярийного, підвисшенє видатків на будову доріг і на будівлї водні, між котрими поміщено видатки на реґуляцию Соли і Лімниці та на купно паровых приборів до поглублення русла Висли і Днїстра.

Міністерство оборони краєвої має більші видатки о 978.511 зр., як сего вимагає розвиток оборони краєвої і побільшенє числа жандармериї.

Міністерство віроісповідань і просьвіти виказує збільшені видатки о 1,256.475 зр., з чого припадає на заряд центральний 112.186 зр., на віроісповіданя 331.477 зр. і на просьвіту 812.512 зр.

Видатки в „зарядї центральнім“ збільшили ся за для вставленя висших квот на цїли штуки і реставрацию старинних будівель і памятників, та за-для утвореня австрийского інституту археольоґічного.

Підвисшенє видатків в роздїлї „віроісповіданя“ спонукапе будовою епископскої резиденциї в Сплїтї і семинарий духовних в Кракові, Перемишли, Станиславові і Бернї.

Збільшені видатки в роздїлї „просьвіта“ за для доповнюваня виділу медичного у Львові, систем[і]зованя деяких нових катедр; за-для утвореня нових посад учительских в школах середних, посуваня професорів до 8-ої ранґи, побільшеня шкіл середних (школа реальна в Ярославі, нїмецка ґімназия в Кор. Виноградах під Прагою, нїмецка школа реальна в Празї), за-для удержавненя приватної ґімназиї ческої в Опаві і за-для більших видатків на школи промислові та народні.

Міністерство скарбу виказує збільшенє видатків о 8,805.129 зр., а то задля потреби побільшеня персоналу урядничого з нагоди реформи податкової, побільшеня етату сторожи скарбової і заведеня нових урядів податкових. Дальше при податках безпосередних передає ся фондам краєвим три мілїони зр. На збільшену фабрикацию тютюну і нові видатки при монополю сільнім потреба більше о півтретя мілїона зр. Рівнож при фабрикациї стемплїв суть нові видатки, бо з новим роком будуть заведені нові стемилї.

Міністерство торговлї потребує більше о 2,118.745 зр., бо між иншим задумано перевести реорґанїзацию урядів почтових і отворити нові уряди почтові і телеґрафічні.

Міністерство зелїзниць жадає о 2,550.790 зр. більше, бо треба побільшити персонал руху і службу канцелярийну — в інтересї безпечности руху.

Міністерство рільництва має збільшити видатки о 705.614 зр.

Міністерство судівництва виказує збільшені видатки о 3,028.279 зр. а то задля введеня в жите нової процедури цивільної. З тої причини зайшла потреба систем[і]зувати нові посади судейскі і канцелярийні. Що-до нових орґанїзаций судових, то мають отворити ся трибунали судові в Стрию, Себенїку і Марбурґу та суди повітові в Отинії і Підволочисках.

В рубрицї „субвенциї і дотациї“ зменшились видатки о 1,201.375 зр., і то головно за для того, що відпала субвенция для Галичини в квотї 1,488.935 зр. в хосен індемнїзацийного фонду.

Б. Доходи.

Всї доходи преліміновано в квотї 719,900.282 зр., що в порівнаню з ухваленими доходами на сей рік виказує надвишку в квотї 29,767.576 зр.

---

1)

ШПІГУН.

(Повість Джемса Ф. Купера).

Глава перша.

Було то під конець 1780 року, коли почерез многі малі вестчестерскі долинки їхав сам один якийсь подорожний. Холодний і вохкий а що-раз сильнїйший вітер віщував недалеку бурю, по котрій можна було сподївати ся, що потягне ся як звичайно кілька днїв, а вправне око подорожного розглядало ся на дармо серед вечірної темноти за якоюсь домівкою, де би можна сховати ся перед дощем, що вже зачинав кропити, і де би можна знайти ще й иншу вигоду.

Але не міг добачити нїчого, як лиш малі непривітні хати низших кляс, з котрими сходити ся здавало ся єму якось непорадно і небезпечно в сих сторонах.

Коли Анґлїйцї взяли остров Ню-Йорк, став був Вест-Честер [1]) неутральною землею, на котрій, доки вела ся війна революцийна [2]), побували обі партиї. Велика часть населеня удавала — чи то з преданности, чи зі страху — неутральність, хоч єї зовсїм не відчувала.

Міста, положені більше на полудне, стояли, розуміє ся, більше під пановане корони, підчас коли північні, безпечнїйші задля того, що недалеко від них було краєве войско, боронили сьміло свою републиканьску гадку і право до самоуправи.

Але було богато таких, що крили ся під маскою, котрої ще й до нинї не скинули, та неодин спочив в гробі з пятном ворога прав свого рідного краю, хоч він був потайком пожиточним аґентом проводирів революцийної партиї, підчас коли неодин загорілий патріот брав потайком анґлїйскі гроші.

Коли почув ся тупіт коня, виглянула жінка арендаря [3]) крадькома зпоза дверий хати, щоби подивити ся на подорожного і відтак шепнути свому чоловікови, що виділа, а той готов був кождої хвилї втїкати в недалекі лїси, скоро би лиш показав ся якийсь перший підозрілий знак.

Долина, в котрій стояла арендарска хата, була недалеко від обох армій, і можна було нераз відобрати назад покрадене в сих сторонах добро, а хоч не завсїґди можна було дістати назад ту саму річ, то бодай щось такого, що мало таку саму вартість.

Під ту пору, бачите, не значили закони в тих сторонах нїчого, а справедливість була зависима від особистих інтересів, від пристрастий найсильнїйшого.

Поява якогось знатного чужинця верхом на кони дала жителям хат причину до всїляких здогадів, а декому, у кого совість не конче була спокійна, нагнала навіть немалого страху.

Подорожний, утомлений їздою через цїлий день і бажаючи, як зовсїм природно, сховати ся перед зливою, постановив впросити ся на ніч до найблизшої хати. Отже й запукав з цїлої сили, не злазячи з коня, до дверий якоїсь дуже скромненької домівки.

Якась жінка в середних лїтах, що з поверховности виглядала не менше непривітно, як і єї хата, показала ся на порозї, але й зараз перепуджена замкнула за собою двері та спитала лиш через шпару, чого єму потреба.

Він ще й не докінчив своєї просьби, що хотів би заночувати, як она єму зараз живо перебила єго бесїду і сказала:

— Годї менї казати, що я би в так неспокійних часах приймила когось на ніч. Я лиш сама одна бідна жінка, значить ся, нема нїкого в хатї, крім старого пана, що впрочім на одно вийде; але пів милї звідси знайдете хату, де Вас приймуть, і то безплатно. То буде лїпше, бо, як кажу, Гарве'го нема дома — дав би Бог, щоби він послухав ради і перестав волочити ся сьвітами. Єму тепер тут добре веде ся — та повинен би покинути своє непостійне жите і взяти ся до чогось порядного, як то роблять другі в єго лїтах і з таким майном, як у него. Але Герве Бірч хоче на своїм поставити та готов ще наконець згинути волоцюгою!

---

[1]) West Chester (чит. Вест-Честер), місце де діяло ся отсе оповіданє, есть то округ коло Нового Йорку.

[2]) Війна о независимість анґлїйских кольонїй в північній Америцї від матерного краю вела ся від 1775 до 1783 р. і закінчила ся ся договором у Версалю в Франциї, котрим Анґлїя признала независимість тих кольонїй. Від того часу настали Сполуч. Держави північної Америки.

[3]) Арендарями звали ся кольонїсти, що брали в аренду землю від анґлїйского правительства.

Найбільше збільшене доходів виказує міністерство скарбу, бо аж о 22,633.406 зр. І так податки безпосередні преліміновані висше о 8,762.000 зр. Доходи з податку домового і грунтового, за-для угляднення опустів признаних новими законами податковими і відписаня з причини елементарних нещасть, преліміновано низше о 2,192.400 зр. Натомість після нових законів податкових вставлено такі позициї: а) загальний податок заробковий 15,239.600 зр., б) податок заробковий від дрібного промислу 164 000 зр., в) податок заробковий від стоваришень обовязаних до складаня рахунків публичних 18,275.000 зр., г) податок від рент 3,100.000 зр., д) податок особисто-доходовий 15,624.400 зр., е) податок від платні 310.000 зр. Доходи з цла висше о 4,122.334 зр., з податків посередних о 9,234.266 зр., з чого на податки консумцийні припадає півтретя міліона зр. Дохід з льотериї зменшений о 349.000 зр.

Міністерство торговлі виказує більші доходи о 2,234.160 зр. Міністерство зелізниче прелімінує більші доходи о 5,023.540 зр., бо з руху особового і товарового (будуть підвисшені оплати зелізничі) має вплинути більше о півпятя міліона зр. Міністерство рільництва надіє ся більше доходу о 700.000 зр. з дібр і лісів скарбових.

II. Прелімінар інвестицийний.

На інвестициї, котрих кошти мають покривати ся емісиєю облїґаций позички інвестицийної, жадає ся на 1898 р. 29,179.780 зр.; в порівнаню з ухваленими видатками інвестицийними на сей рік показує ся більша потреба о 2,303.540 зр.

Преліміновані нові інвестициї обнимають: каналїзацию Велтави і Лаби, будову касарень для жандармериї і оборони краєвої в Дальматиї і Галичині, устроєне нових сітий телефонічних і т. п. Найбільші інвестициї преліміновані в етаті міністерства зелізниць, а навіть о $1^1/_2$ міліона більше як сего року. На будову шляхів зелізничих призначено квоту 6,808.000 зр., а именно5·8 міл. зр. має коштувати будова зелізниць: Львів-Самбір до угорскої границї, Рагуза-Бокко ді Катаро, Переворск-Розвадів і Стрий-Ходорів; — дальше рата 400.000 зр. для шляху Ходорів-Підвисоке; на субвенциї державні для дальшої будови зелізниць льокальних 1,652.000 зр.; на розширене стаций і будову нових будинків 1,776.400 зр.; на справлене перевозового парку зелізничого 3,407.300 зр., яко перша рата з квоти понад 10 міл. зр.

Новинки.

Львів дня 4-го жовтня 1897.

— **День іменин Є. В. Цїсаря** обходить ся нинї в цїлім краю як звичайно торжественно. У всїх сьвятинях відбувають ся заздоровні богослуженя, в котрих беруть участь представителї властий державних, войскових, автономічних і молодїж шкільна. У Львові повівають з будинків державних, автономічних і деяких приватних хоругви о державних і краєвих красках.

— **Є. В. Цїсар у ґр. Баденього.** Віденьский Fremdenblatt доносить: Цїсар прибувши в суботу з Будапешту до Відня, удав ся разом з ад'ютантом полковником ґр. Альберґім просто з двірця відкритим повозом до палати міністерства справ внутрішних, щоби відвідати Президента Міністрів ґр. Баденього несподївано і о тій високій чести дізнав ся Президент Міністрів аж тогдї, коли Цїсар був вже в палатї. Президент Міністрів поспішив радістно напротив Монарха і впровадив Его до свого кабінету, де Цїсар забавив звиж пів години, а відтак відвідав жену Президента Міністрів. З палати міністерства справ внутрішних від'їхав Цїсар до свого замку.

— **Торжественне отворене року шкільного** в университетї львівскім, відбуде ся дня 12-го жовтня по торжественнім богослуженю в костелї университетскім сьв. Николая. В часї інавґурацийного торжества, по промові Ректора дра Ант. Ремана, буде мати виклад др. Ант. Ґлюзиньский, професор лїкарского виділу. То буде перший інавґурацийний виклад з обсягу медицини, виголошений в львівскім университетї.

— **П. Віцепрезидент краєвої Дирекциї скарбу** др. Вит. Коритовский повернув з відпустки і обняв урядоване.

— **Сильна буря** з громами і блискавицями та при зливі перетягнула в суботу вечером понад Львів і околицю. Буря тревала до 9-ої години вечером. По бурі воздух значно остудив ся.

— **В справі дороженї у Львові** вибрала рада міста з між себе специяльну комісию для обдуманя средств для заради тому лиху. Комісия ся відбула вчера під проводом президента Малаховского довгу нараду і рішила, що одиноким способом на зменшене дороженї є облегчене привозу і достави продуктів живности до міста. В тій цїли має урядити ся торговельна галя, де би продуценти могли легко продавати свої артикули, а публика могла би все купувати без посередництва перекупнів.

— **Віче економічне** скликує філїя „Просьвіти“ в Станиславові на день 13-го жовтня на Покрови. Надїя є на великий здвиг народу, бо на порядку дневнім дуже важні справи. Між иншими буде нарада о неподїльности ґрунтів, а що о тім урадять, то опісля п. Гурик, котрий є запрошений до комісиї аґрарної у Львові, предложить то тій же комісиї. Друга важна справа — то справа „Підгірскої спілки для торговлї безрогами“. Реферат о тім буде держати голова філїї „Просьвіти“ др. Коцюба. Потім комітет буде відбирати удїли від тих, котрі хотять приступити до тої спілки.

— **Осінний град** упав дня 22-го вересня в околицях Користишева в київскій губерниї перед самим заходом сонця. Вже коло полудня надтягнула буря з громами і блискавицями, а по сильній зливі упав град нечуваної величини. Кусні леду важили по пів фунта, всї були округлі, молочної краски. На щастє град той падав не довго, то і шкода не велика.

— **Огнї.** В селї Ямній коло Добромиля спалив тамтого місяця одного дня з полудня син хату свого батька. Палїй зробив се певно в наслїдок приступу божевільства, бо захорував на голову. Каже, що коли спав на оборозї, прийшов до него якийсь пан та й сказав: „Тобі зимно; запали хату, то загрієш ся“.

— **Невиданий гриб.** Один рільник у Франциї плекав великаньского гриба, що має два метри обводу, а важить 12 кільограмів. Годівник підливав его три рази денно і накривав мушлїном.

Незнакомий вже з початку тої бесїди був відвернув ся і хотів послухати ради, але щось в тих словах жінки звернуло его увагу на себе.

— Отже се хата Герве'го Бірча? — спитав він.

— Его й не его, се трудно сказати — відповіла она — бо его нема нїколи дома, або бодай так рідко, що коли его возьме охота показати ся свому старенькому батькови на очи, то я ледви можу его пізнати. Та про мене, менї то все одно, чи він верне, чи нї!

Сказавши то замкнула двері за собою, а їздець був рад з того, що мусить шукати иншої хати, де мав надію знайти більшу вигоду і безпечність.

Хата, до котрої він доїздив, був то довгий, низький будинок з двома крилами по боках. Хороші деревлянні стовпи, добре удержана огорожа та будинки господарскі надавали арендарскій хатї якогось знатнїйшого вигляду від усіх инших хат в сїй місцевости.

Наш незнакомий завів коня поза угол муру, де его яко-тако міг сховати від бурі і дощу, взяв в руку свою подорожну торбу і став голосно пукати до дверий та просити ся на ніч.

Показав ся скоренько якийсь старий мурин, котрий видко, серед таких обставин уважав за непотрібне питати своїх господарів о позволене, бо лиш один однїсенький раз повів очима по незнакомім і впустив до хорошо уладженої гостинної комнати, де вже розклали були огонь, щоби забезпечити ся від холоду острого всхідного вітру і жовтневого вечера.

Чужинець віддавши свою торбу слузї, привитавши ся з якимсь старим панком, котрий встав був на его повитане, і поклонивши ся тром сидячим при ручній роботї дамам, повторив ще раз свою просьбу о нічліг і став здоймати з себе свій плащ і шаль.

Цїла родина, що придивляла ся ему уважно, пізнала в нїм тепер чоловіка високого росту, лїт може за пятьдесять і незвичайно приємного.

В чертах лиця незнакомого пробивали ся рівнодушність і повага; ніс мав рівненький, майже грецкий, сиві очи спокійні, задумчиві, майже тужливі; волосе було обстрижене по войсковому, а то при его випростованій поставі надавало ему впадаючу в очи подобу войскового чоловіка.

Коротко сказавши, подобав з цїлого свого виду так дуже і так очевидно на якогось джентльмена [4]), що не лиш пан, але й панї дому повитали его ще раз і ще сердечнїйше, як перед тим.

Гостинний господар був о кілька лїт старший, як подорожний, і по цїлій его особі, по его одежи та по цїлім его окруженю було видко, що мабуть жив довго в найлїпшім товаристві.

З дам була одна, хоч вже в сорокових лїтах, ще не віддана, а тамті другі, обі, значно молодші, мали на око ледви половину тих лїт, що она.

Сам розцьвіт найстаршої, розуміє ся, вже давно був проминув, але лице єї від красного волося і щирих очий мало незвичайно притягаючий вираз а лагідність та любість єї поведеня надавали їй такої повабности, якої не має неодна молоденька людина.

Обі сестри — бо то можна було зараз пізнати по їх великій подібности родовій — були в самім найкрасшім розцьвітї молодости; личка їх вкривали румянцї як рожі, їх очи сьвітили ся тим огнем, який сповіщує внутрішний спокій і невинність.

Пан Вартон наливши свому гостеви чарку знаменитого вина Мадейри, сїв собі з другою чаркою в руцї знову коло огню.

— На чиє ж здоровле маю честь випити отсю чарку? — спитав він споглядаючи цїкаво на незнакомого.

Подорожний, що сїв собі був по другім боцї комина [5]), звернув свої очи поволи на свого господаря і почервонївшись легенько відповів:

— Називаю ся Гарпер.

— Пане Гарпер — відозвав ся пан дому — маю честь випити на ваше здоровле.

Пан Гарпер поклонив ся і подякував та призадумав ся.

Молоді дївчата вийшли були зі своєю тетою, панною Жанеттою [6]) Пейтон, щоби постарати ся о угощене несподїваного гостя.

Пан дому хотїв очевидно завести якусь розмову зі своїм мовчаливим гостем, але якось не знав, від чого зачати, аж его люльк·, котру взяв знову в руку, дала ему материю до того.

— Трудно менї — казав пан Вартон, лишаючи зразу обережно на боцї предмет, котрий був би радо порушив — роздобути собі той рід тютюну, до котрого я навик.

— Я гадаю, що по склепах в Ню Йорку можна би дістати найлїпший тютюн, який лиш єсть в краю — відповів чужинець спокійно.

— Та вже-ж — сказав на то пан дому якось пиняво, споглядаючи на Гарпера, але й зараз спустив очи в долину від его острого погляду; — в містї мусить бути досить, але через війну всякі зносини з містом, хоч би й найневиннїйші, суть за надто небезпечні, щоби їх навязувати задля самого тютюну.

Коли Гарпер глянув на отверту коробку з тютюном, взяв Вартона страх, хоч его гість анї словечком не відозвав ся о очевидно знаменитій якости тютюну.

По короткій хвили промовив пан Вартон знову.

— Я би з цїлого серця бажав, щоби та неприродна борба вже раз закінчила ся та щоби ми знову могли в спокою і мирі сходити ся з нашими приятелями і свояками.

---

[4]) Джентльмен (gentleman), чоловік під кождим взглядом честний, благородний, з чемним поведеним.

[5]) В давних часах не ставили печий в комнатах як тепер; були лиш широкі, отверті комини, в котрих розкладав ся огонь і коло него гріли ся.

[6]) Жанетта (Jeanette) = Івася, Іоанна.

— **Помер** в Людвинові коло Судової Вишні Леопольд Шабель, радник Намістництва, властитель більшої посїлости, кавалєр ордеру зелїзної корони.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 4 жовтня. На обідї виданім в Шенбрунї для короля саского, котрий прибув вчера рано до Відня, був також ґр. Ґолуховский. Пізнїйше вибрали ся король з Цїсарем на лови до Мірцштеґ.

Атини 4 жовтня. В склад нового кабінету входять: Цаіміс для справ заграничних, Смоленьский для війни, Корпас для справ внутрішних, Штрайт для фінансів, Таман для судівництва, Панаґіотопульо для просьвіти і Ґадікіріяко для маринарки.

Петербург 4 жовтня. Вчера віддано до ужитку зелїзницю з Вологди до Архангельска над Білим морем.

Переписка зі всїми і для всїх.

Оповістки.

Михайло Малинюк, укінчивши науку пінія церковного і уставу церковного пінія, з добрим теноровим голосом глядає посади дяка. Ласкаві зголошеня під адресою: Малинюк, Страшин, почта в місци.

Ю. Г. в Ож.: 1) Підморский телєґраф (кабель, се слово означає грубу дротяну линву сплетену з кільканайцяти дротів, з котрих кождий окремо есть покритий ґутаперхою і сам проводить силу електричну, а цїлий кабель есть ще вкритий мідею) скоро де перерве ся, знаходять люди прірву так само як і при телєґрафі на стовпах, значить ся — шукають. В тій цїли випадять кораблї з обох противних побережних стаций з нурками, а ті спускають ся під воду і шукають. — 2) і 3) О расах худоби особливо зі взгляду на молочність напишемо иншим разом в „Добрих радах"; там собі прочитаєте, а о расах свиний було вже в послїдних „Добрих радах" ч. 213 „Народ. Часописи". — 4) і 5) Що-до яблок, то від торговельників садовиною знаємо, що на наших торгах з лїтних яблок мають найбільший покуп паперівки і оливки, з инших: малинівки, штетинки, ренети і ріпки. Що-до грушок, то найбільший покуп мають бери і берґамотки. Треба однакож то сказати, що нашу садовину купують в найбільшій части лиш самі низші кляси; висші кляси оглядають ся більше за заграничною садовиною, угорскою і тирольскою, і можна сказати, що та випирає чим раз більше нашу. За 14 лїт нашого побуту у Львові мали ми нагоду придивити ся, як дуже збільшила ся торговля заграничною садовиною, до котрої майже виключно взяли ся жиди і роблять добрі інтереси. Причиною того есть по нашій думцї з одної сторони упадок чи радше брак поступу в нашім садівництві, з другої велика недбалість наших садівників при зриваню і сортованю овочів та недбалість і слаба рухливість купецка. — **Учитель в Х.:** 1) Плями на стїнній карті скоро она есть тревало зроблена, значить ся, не легко пускає краску, можна змити лїтною водою умочивши в нїй чистий пензлик або кінчик чистої губки. Спробуйте насамперед в однім місци, а скоро удасть ся, то зможете і цїлу карту очистити. Скоро же би краска пускала, то нема ради, мусить так лишити ся. — 2) Коли хочете вивчити ся по нїмецки а маєте нагоду розмавляти по нїмецки, то говоріть лиш сьміло так як умієте, а Вашого Нїмця просіть, щоби Вас за кождий раз поправляв; він хоч би й не зовсїм правильно говорив лїтературною ловою, знає прецї далеко більше і лїпше, як Ви. В розмові уважайте особливо на слова der, die, das, при котрих іменниках їх ставити, а відтак на дієслова, час при них і місце де їх ставити. Для дальшої вправи треба Вам конче щось читати при помочи словаря. Отже ми би радили так: Купіть собі нїмецко-руский словар Партицкого в „Просьвітї", цїна 1 зр. і випишіть собі з книгарнї Альтенберґа у Львові казки Гавфа (Hauf's Märchen) цїна 36 кр., оправлені, бачу, 60 кр. Суть то дуже красні казки, котрі годить ся знати кождому образованому чоловікови, а писані они не лиш для молодїжи. Коли прочитаєте один уступ і зрозумієте его, оповідайте відтак самі для себе на голос. А коли прочитаєте цїлу одну казку, розповідайте родинї Нїмця, з просьбою, щоби Вам помагали в оповіданю; в присутности дїтий оповідайте, розуміє ся, таку казку, котра для них була відповідна н. пр. Zwerg Nase (по нашому треба би сказати: „Носатий або довгоносий карлик". Впрочім слїдіть за дальшою радою в одній із слїдуючих „Переписок", хоч би она й не була подана під Вашим знаком, а під чужим. — **Як. Сир. в Богут.:** Заким зможемо Вам листовно подякувати, подаємо тут раду в справі заразника на миши: Заразник на миши виробляє у Львові звістний професор ветеринариї др. Шпільман і продає его по 25 кр. за фляшинку, в котрій есть 40 ґрамів того заразника. Одна фляшинка стане, щоби затроїти миши на однім морзї поля. А то робить ся так: Переварює ся лїтру води в чистім горшку, і додає ся одну ложечку соли, а коли вистигне так, що буде лїтна, виливає ся до неї заразник з фляшинки і розколочує ся добре. Тогди треба взяти хлїба найлїпше білого, впрочім якого небудь, лиш щоби не був квасний, котрий перед тим покраяло ся на граночки (грайчасті кусники) ліскового оріха і трохи їх присушило ся, і вкинути до тої мішанини. Скоро граночки добре намокнуть, виймає ся їх, а вкидає ся другу порцию, відтак третю, доки аж не вимочить ся всю воду з заразником. Тим способом можна намочити около 1000 граночок. З тим хлїбом іде ся відтак на поле і в кожду нору вкидає ся по одній граночцї, а в більші і по кілька. По 4 до 8 днях зачинають миши хорувати і гинуть. При тім треба ще й то памятати, що заразник треба зараз уживати, скоро его дістане ся, бо инакше він псує ся і стає нешкідливим. Розуміє ся, що робота одного господаря в громадї не придала би ся до нїчого, бо хоч би він і вигубив на своїм поли всї миши, то від сусїда зайшли би другі. Отже найлїпше, щоби всї господарі в селї нищили миши разом і того вимагає навіть закон. Длятого було би добре порозуміти ся бодай з найблизшими сусїдами, спровадити разом заразник і рівночасно на всїх сумежних полях взяти ся до нищеня миший. Робота на поли веде ся в той спосіб, що кількох людий ставить ся, один від другого кілька кроків далеко, витичують собі кождий свою лїнію вздовж поля кількома тичками, так, щоби гін поля межи двома рядками тичок належав до одного чоловіка і так поступають разом тикаючи в кожду мишачу дїрку по одній граночцї. Таке витичене гонів есть длятого потрібне, щоби раз не пропустити анї одної дїрки, а відтак, щоби люди не крутили ся на всї боки і не марнували часу і заразника і щоби робота не ішла пиняво. — **Кл. Ганк. в Іванк.:** Прочитайте собі повисше під знаком: Я. Сир. в Богут.

☞ (Просимо присилати питаня лиш на імя редактора Кирила Кахникевича, а не присилати анї марок анї карт кореспонденцийних до відповіди).

— Оно би то й дуже добре було — сказав Гарпер і кинув знову оком на свого господаря.

— Я не чував, щоби від часу, коли прибули нашї нові союзники, настав якийсь великого значіня рух — сказав Вартон, видобуваючи свою люльку, та обернув ся при тім до свого гостя плечима.

— О тім нема нїякої чутки.

— А чи вірять в то, що має ся стати щось важного?

— Хиба ж хтось сподїває ся чогось?

— А вже ж — то річ зовсїм природна, що по такій силї войска, яка зібрала ся під проводом Рошанбо [7]), можна чогось сподївати ся.

Не дістаючи на то нїякої відповіди лиш нїме кивнене головою, він закурив собі знову люльку а відтак говорив дальше:

— На полудни більше рушають ся, Ґетс і Корнволліс [8]) хотять, видко, довести до того, щоби там війна рішила ся.

Гарперове чоло зморщило ся як би від якоїсь журм — очи ему засьвітили ся на хвильку.

Але ледви що обі сестри, котрі увійшли, добачили се проминаюче зворушене, котре чужинцеви не давало якоїсь дивної краси, як вже черти его лиця прибрали свою давнїйшу холодну рівнодушність.

Старша сестра поправила ся кілька разів на своїм кріслї, заким відозвала ся голосом, в котрім слїдно було сильну домішку якогось тріюмфу:

— Ґенерал Ґетс не мав тілько щастя супротив ерля [9]) як супротив ґенерала Берґайна [10]).

— Але-ж Саро, ґенерал Ґетс есть Англїйцем — перебила їй борзо молодша дївчина і аж почервонїла ся від своєї сьмілости та взяла ся нїби чогось шукати в своїм кошичку від роботи, думаючи, що на єї замітку не будуть зважати.

Але подорожний, котрому около кутиків уст проявив ся якийсь новий вираз, спитав жартобливо:

— Чи вільно Вас спитати, який висновок Ви робите з того факту?

Лице Франсеси [11]) ще більше почервонїло ся і она лиш дуже нерадо відповіла:

— Я і — і моя сестра не годимо ся иноді в поглядах що-до геройства Англїйцїв.

При сих словах проявив ся на єї устах так невинний усьміх, як би у дитини.

— А в чім же тота незгода в поглядах? — спитав Гарпер таким щирим голосом, як би то відозвав ся рідний батько.

— Сара гадає, що Англїйцїв не можна нїколи побити, а я якось не вірю в ту їх непобідимість.

Подорожний не сказав на то нїчого, лиш дивив ся через хвильку задуманий на огонь.

Пан Вартон старав ся надармо вимиркувати полїтичні погляди свого гостя; але хоч черти чужинця не були відстрашаючі, то всетаки не зраджували нїякої говірливости, лиш велику скритість; коли пан дому встав від комина, не знав нїчогісенько о так важній на тодїшні часи справі з характеру свого гостя — котрого тепер попросив чемненько до сусїдної комнати на вечерю.

(Дальше буде).

[7]) В 1780 р. вислала була Франция 6000 войска під проводом ґен. Рошанбо (Rochambeau) на поміч Американцям, що бороли ся о свою независимість.

[8]) Корнволліс (Cornwallis) англїйский ґенерал; побив в 1780 р. американьского ґенерала Ґетса (Gates-a) під Кемден, але в 1781 р. мусїв піддати ся Американам під проводом Вашінґтона і Французам з 9000 свого войска.

[9]) Ерль (earl) англїйский титул, значить то само що „граф".

[10]) Берґайн (Burgoyne), англїйский ґенерал.

[11]) Франсес (Frances) = Францїшка, Франя.

За редакцию відповідає: Адам Кріховецкий.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.